

- доповнити статтю 3 Закону «Про Рахункову палату» принципом професійної компетентності (досвід Казахстану);
- визначити механізми співпраці із громадськістю.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковано Законом № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2820
2. Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію від 16.03. 2015 р. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_248012532/UA_15-1%20final.pdf
3. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2018 рік, підготовлений Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції за підтримки Представництва ЄС в Україні та проекту Association4U, що фінансується Європейським Союзом URL: <https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/association-agreement-implementation-report-2018.pdf>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Дмитренко Е. С., завідувач кафедри
фінансового права ДВНЗ «Київський
національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», доктор
юридичних наук, професор

В умовах євроінтеграції досконалий та ефективний механізм здійснення публічних закупівель є однією з умов вільного доступу на ринки Європейського Союзу (далі — ЄС). Україна, приєднавшись до Угоди організації торгівлі (далі — СОТ) про державні закупівлі та набувши статусу її повноправної сторони, взяла зобов'язання привести законодавство України до вимог цієї

Угоди та Директив ЄС, основними серед яких є: Директива 2014/24/ЄС від 26.02.2014 р. про здійснення державних закупівель в державному секторі (далі — Директива 2014/24/ЄС); Директива 2014/25/ЄС від 26.02.2014 р. щодо закупівель в сфері комунального господарства (далі — Директива 2014/25/ЄС); Директива 2009/81/ЄС від 13.07.2009 р. щодо закупівель в сфері оборони; Директива 2014/55/ЄС від 16.04.2014 р. про електронне інвойсування (е-інвойсування) в державних закупівлях (далі — Директива 2014/55/ЄС).

Базовим документом ЄС у сфері державних закупівель є Директива 2014/24/ЄС, відповідно до якої централізовані закупівлі необхідно контролювати, аби не допустити надмірної концентрації купівельної спроможності, забезпечити прозорість і конкуренцію, а також доступність для малого та середнього бізнесу; замовникам надано значну свободу щодо регулювання строків проведення тендерних процедур; ціна є одним з критеріїв, але має бути доповнена таким критерієм, як якість; встановлені можливості для більш гнучких та спрощених процедур; запроваджено «інноваційне партнерство» — процедуру закупівлі інноваційних товарів, послуг або робіт; запроваджено обов'язок розділяти контракти на лоти (якщо це можливо) — з метою надання доступу до процедур державних закупівель малим підприємствам; встановлено обов'язки для замовників вживати заходів для попередження, виявлення та усунення випадків конфлікту інтересів; закріплено можливість внесення змін до контрактів після того, як вони були підписані, та протягом процедури закупівель [2, с. 19].

Механізм електронних публічних закупівель у країнах ЄС визначений у Директивах 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС та 2014/55/ЄС та включає: електронне подання пропозицій; електронне оцінювання (електронне присудження контракту); електронне замовлення. Окремо в Директивах ЄС йдеться про використання електронних аукціонів, що використовуються лише як доповнення до стандартної процедури публічних закупівель, адже їх проведення вимагає обов'язкового визначення чітких технічних специфікацій. Однак практика країн ЄС свідчить, що існує багато випадків змови між суб'єктами господарювання з метою маніпулювання остаточною ціною та визначенням переможця аукціону. А тому електронні аукціони (як окремі процедури) доцільно використовувати як

короткострокове рішення для зниження цін і підвищення прозорості закупівель, однак у довгостроковій перспективі вони не зможуть вирішити основні проблеми, які існують у сфері публічних закупівель в Україні [1].

Україна, підписавши Угоду про асоціацію, на виконання її вимог прийняла Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922 (далі — Закон № 922) [3], у якому було визначено поняття «публічні закупівлі» — як придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому Законом № 922 []. Хоча таке визначення, на нашу думку, потребує уточнення щодо вказівки на суб'єктів публічних закупівель, зокрема юридичних осіб публічного права, для яких проведення електронних закупівель є обов'язковим відповідно до положень Закону № 922.

Позитивним нового законодавства про публічні закупівлі є запровадження обов'язковості проведення всіх дій та процедур публічних торгів виключно через електронну систему. У свою чергу, використання замовниками та учасниками системи електронних закупівель можливо тільки через комерційні електронні майданчики, які забезпечують реєстрацію та участь своїх клієнтів у тендерах, розміщення, отримання і передання інформації та документів під час проведення процедур закупівель тощо. Відповідно до Закону № 922 в Україні публічні закупівлі здійснюються через електронну систему «Prozorro», перевагами якої серед інших є такі: велика кількість тендерів, у тому числі тих, що проводяться державними та комунальними підприємствами, стала більш доступною для бізнесу (малого та середнього), зокрема іноземного, що спростило доступ держави до якісної продукції; завдяки вільному доступу учасників до участі в закупівлі збільшилася конкуренція; учасники та інші зацікавлені особи отримали можливість слідкувати за процесом закупівлі; розширилась можливість учасників щодо оскарження процедури проведення тендеру. Разом із тим ця система на сьогодні ще не стала вирішальним чинником у запобіганні незаконному і неефективному використанню публічних коштів та інструментом прозорого й відкритого доступу до закупівель під час проведення замовниками тендерних процедур.

Також на практиці мають місце випадки порушення вимог ст. 5 Закону № 922 про те, що національні та іноземні учасники всіх форм

власності та організаційно-правових форм повинні брати участь у процедурах закупівель на рівних умовах, а замовники мають надавати рівну інформацію абсолютно кожному учаснику закупівель на будь-якій стадії. Адже досить часто замовники, переслідуючи мету закупити якісний товар за найбільш вигідною ціною, встановлюють жорсткі умови для учасників та предмета закупівлі, що призводить до обмеження конкуренції під час проведення закупівлі. Нерідко жорсткість встановлених кваліфікаційних критеріїв може вказувати на те, що замовник намагається забезпечити перемогу конкретного учасника в закупівлі.

Важливою нормою ст. 10 Закону № 922, зміст якої засвідчує наближення законодавства України у цій сфері до вимог Директив ЄС, є вимога відкритості та прозорості на всіх стадіях закупівель шляхом публікації документів, що стосуються процедур закупівель, на веб-порталі Уповноваженого органу у визначені строки та за визначеною процедурою. Реалізація зазначених вимог забезпечується у процесі діяльності органів контролю у сфері публічних закупівель, який здійснюється Міністерством економічного розвитку та торгівлі України, Антимонопольним комітетом України, а також Рахунковою палатою, Державною аудиторською службою України, Державною казначейською службою України. А тому одним із пріоритетних завдань держави у процесі наближення законодавства України у сфері публічних закупівель до права ЄС є удосконалення повноважень цих органів, налагодження плідної та конструктивної співпраці між ними, зокрема щодо планування та проведення контрольних заходів, підвищення довіри громадян до результатів їх контрольних заходів тощо.

Не повністю відповідає приписам права ЄС і норма ст. 28 Закону № 922, оскільки не містить вичерпного переліку нецінових критеріїв оцінювання пропозицій (не враховується якість продукції, умови і строки постачання та інші критерії), що не сприяє конкуренції, а навпаки — надає замовникам можливості встановлювати критерії на власний розсуд, яким відповідає тільки «потрібний» постачальник.

Поширеними проблемами є: невідповідність продукції, що поставляється переможцями тендерів, документації торгів; зазначення не всіх відомостей у своїх пропозиціях, що вимагаються згідно з тендерною документацією; документи не містять усіх необхідних реквізитів тощо.

Отже, подальше реформування у цій сфері, на нашу думку, має бути спрямоване на: запровадження до законодавства України ключових понять, закріплених у Директивах 2014/24/ЄС та 2014/25/ЄС; створення модуля для проведення закупівель за рамковими угодами в системі електронних закупівель; створення єдиної інформаційно-аналітичної системи, що забезпечить електронізацію публічних закупівель та надійну комунікацію між замовниками та учасниками під час проведення процедур, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі»; прийняття норм про подання та прийняття пропозицій в електронній формі.

Список використаної літератури:

1. Електронні державні закупівлі: пошук українського шляху. ULR: <http://eupublicprocurement.org.ua/e-procurement-finding-a-way-for-ukraine.html?lang=RU>
2. Збірник директив ЄС з питань державних закупівель. ULR https://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf
3. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. Ст. 89.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕФОРМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Довганик Н. М., доцент кафедри
політичних технологій, ДВНЗ
«Київський національний
економічний університет імені Вадима
Гетьмана» канд. іст. наук
Чалюк Ю. О., доцент кафедри
соціології ДВНЗ «Київський
національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
канд. екон. наук

Світовий досвід показує, що всі демократичні нації намагаються забезпечити право на місцеве самоврядування при повноцінному виконанні центральним урядом обов'язків загальнодержавного